

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

רפואה פליאטיבית וטיפול בסוף החיים - 96502

תאריך עדכון אחרון 01-08-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 3

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: רפואה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: עין כרם

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אדיר שאולוב

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: adir@hadassah.org.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום אישי

מורי הקורס:

ד"ר עומר אור,
ד"ר אוהד אבני,
גב הילה אלמשעלי,
ד"ר אמיר הזה,
גב לבנת וידר,
ד"ר בת שבע ורמן,
ד"ר ערן זמרון,
גב עופרה כהנא,
גב שירלי כרמי,
ד"ר אירית מור-יוסף לוי,
ד"ר עופרה מימון,
ד"ר יפה סטוקאר,
ד"ר איריס פריד,
ד"ר רות קנאי,
גב אנה קוצ'אפוס',
ד"ר יעריט ריבק,
ד"ר אדיר שאולוב,
גב חני סטופר הינדן,
גב מרב שפיגל,
ד"ר אייל מזרחי,
ד"ר אלברט גרינשפון,
גדעון ליפשיץ,
ד"ר ליסנדרו לוקאס,
מר מאיר צ'אפוס'רניאק,
ד"ר שלומציון אומן,
גב עדי ניצן-לוקס,
שני ברויאר,
גב סמדר גולדפוב,
גב ליאת שפר,
ד"ר טלי סחר,
ד"ר שמרית צבי בר,
ד"ר ישראל כץ,
טליה אלסטר,
גב מיקי קובליו,
ד"ר מיכל בלוך,
ד"ר דניאל דיין,
גב חני איטנברג,
גב סוזן צ'אפוס'ורבה,
גב אלה קן,
גב בסי עדינה פוקס,
גב דבורה קירשנבום,
גב רותי זליגמן,
גב איילה מונטג,
גב שלומית חיים,
גב קים מידן,
גב יערה פרידמן דולן,

תאור כללי של הקורס:

טיפול פליאטיבי הוא גישה טיפולית שנועדה לשפר את איכות החיים של אלו המתמודדים עם מחלות קשות. במהלך של מחלה קשה והטיפול בה יכולים להופיע סימפטומים דוגמת כאב, בחילות, חרדה, דכאון, עצירות ועוד. בגישה הפליאטיבית שמים דגש על שיפור איכות החיים של המטופל, שלעיתים הולך לאיבוד במהלך הטיפולים האגרסיביים שנועדו למגר את המחלה ולהאריך חיים. טיפול פליאטיבי הוכח כמשפר את איכות החיים של מטופלים, ובמקרים מסויימים גם להארכת חיים. בעולם, רפואה פליאטיבית מהווה חלק משמעותי מהטיפול הרפואי בחולים עם מחלות מסכנות חיים וחלק חשוב מההכשרה בבית הספר לרפואה. במסגרת הקורס הסטודנטים ילמדו ניהול סימפטומים כמו כאב, בחילה, עצירות ודליריום. בנוסף, הם ילמדו על החוק בישראל והנחיות מקדימות וכן על חווית המטופל ומשפחתו, על התמודדות עם אבל ועל חוויית סוף החיים בעולמות תרבותיים. הקורס כולל שלושה ימי לימוד המחייבים את נוכחות הסטודנטים ימים א', ג' ו-ה' ויומיים של לימוד מקוון בימים ב' ו-ד'. בשל אילוצי הקורונה, הרצאות מליאה יועברו כהוראה מקוונת. הימים בהם נדרשת נוכחות של הסטודנטים כוללים הרצאות ודיונים בקבוצות קטנות. לכל קבוצה שני מנחים; רופא/ה ומורה נוסף מתוך הצוות הרב מקצועי. בימים המקוונים על הסטודנטים להגיש את מטלות ההגשה עד לשעה 17:00 על מנת לאפשר למנחי הקבוצות לעבור עליהם לקראת הדיונים בקבוצות הקטנות ביום שלמחרת.

מטרות הקורס:

במסגרת הקורס הסטודנטים ילמדו ניהול סימפטומים כמו כאב, בחילה, עצירות ודליריום. בנוסף, הם ילמדו על החוק בישראל, הנחיות מקדימות וכן על חווית המטופל ומשפחתו, על התמודדות עם אבל ועל חוויית סוף החיים בעולמות תרבותיים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיום הקורס הסטודנט -

1. יישם גישה פליאטיבית לכל אורך מהלך המחלה, מרגע האבחנה של מחלה מקצרת חיים עד לסוף החיים.
2. יתאר את חוויית החולי וההתמודדות עם סוף החיים אצל החולה ובן משפחתו
3. ינהל שיחות מורכבות וקשות עם חולים, בני משפחותיהם ומטפלים אחרים בטיפול פליאטיבי וטיפול סוף חיים תוך ביטוי אמפטיה ורגישות, שמירה על כבוד החולה ובני משפחתו וכיבוד דתו ותרבותו של החולה.
4. יזהה ויעריך סימפטומים וצרכים אחרים של החולה ולבנות תכנית טיפול מתאימה במסגרות השונות (מיון, מחלקה, טיפול נמרץ, הוספיס, הוספיס בית)
5. יזהה ויתמודד עם אתגרים אתיים בטיפול פליאטיבי ובטיפול בסוף החיים
6. יתאר את חוק החולה הנוטה למות ואת השימוש בו במצבים קליניים שונים
7. יפעל כחלק מצוות רב מקצועי (רפואה, סיעוד, עבודה סוציאלית, ליווי רוחני) בטיפול בחולים עם מחלות מקצרות חיים ובני משפחותיהם
8. ינתח את החוויה וההתמודדות האישית שלו מול סוף החיים ולהשפעת אלו על הטיפול בחולים

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות פרונטליות, תרגולים בקבוצות קטנות, למידה עצמית, רפלקציה, פאנלים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מבוא לרפואה פליאטיבית
מפגש עם בן משפחה של חולה שנפטר
פאנל דתי ותרבותי
מבוא לרפואת כאב
לומדת חוק החולה הנוטה למות
אתיקה בטיפול בחולים הנוטים למות
פאנל חוק החולה הנוטה למות - בעיות והתמודדויות בפרקטיקה
תזונה והידרציה בסוף החיים
הנחיות מקדימות
שיחות חשובות בסוף החיים
טיפול בסימפטומי מערכת העיכול
טיפול בקוצר נשימה
טיפול בדליריום
טיפול פליאטיבי בילדים
ליווי רוחני
שעות אחרונות
סדציה פליאטיבית
הרצאות רשות:
קנאביס רפואי
המתת חסד
טיפול פליאטיבי בימי קורונה

חומר חובה לקריאה:

לומדת חוק החולה הנוטה למות

חומר לקריאה נוספת:

1. Arnold RL, Egan K. Breaking the "bad" news to patients and families: preparing to have the conversation about end-of-life and hospice care. Am J Geriatr Cardiol. 2004 Dec;13(6):307-12.
2. Blinderman CD, Billings JA. Comfort Care for Patients Dying in the Hospital. N Engl J Med. 2015 Dec 24;373(26):2549-61.
3. Curtis JR, Rubenfeld GD. Improving palliative care for patients in the intensive care unit. J Palliat Med. 2005 Aug;8(4):840-54.

-
4. Gawande A. Quantity and Quality of Life: Duties of Care in Life-Limiting Illness. *JAMA*. 2016 Jan 19;315(3):267–9.
 5. Klope M, Cherny N, ESMO Guidelines Committee. Treatment of dyspnoea in advanced cancer patients: ESMO Clinical Practice Guidelines. *Ann Oncol*. 2015 Sep;26 Suppl 5:v169-173.
 6. Lamba S, Nagurka R, Zielinski A, Scott SR. Palliative care provision in the emergency department: barriers reported by emergency physicians. *J Palliat Med*. 2013 Feb;16(2):143–7.
 7. Lazris A. Geriatric Palliative Care. *Prim Care*. 2019 Sep;46(3):447–59.
 8. McIlvennan CK, Allen LA. Palliative care in patients with heart failure. *BMJ*. 2016 Apr 14;353:i1010.
 9. Murray SA, Kendall M, Mitchell G, Moine S, Amblàs-Novellas J, Boyd K. Palliative care from diagnosis to death. *BMJ*. 2017 27;356:j878.
 10. Portenoy RK, Ahmed E. Principles of opioid use in cancer pain. *J Clin Oncol*. 2014 Jun 1;32(16):1662–70.
 11. Delirium in adult cancer patients: ESMO Clinical Practice Guidelines. - PubMed - NCBI [Internet]. [cited 2019 Aug 10]. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/29992308>
 12. ESMO Clinical Practice Guidelines for the management of refractory symptoms at the end of life and the use of palliative sedation. - PubMed - NCBI [Internet]. [cited 2019 Aug 10]. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/?term&q;ESMO+Clinical+Practice+Guidelines+for+the+management+of+refractory+symptoms+at+the+end+of+life+and+the+use+of+palliative+sedation>
 13. European Resuscitation Council Guidelines for Resuscitation 2015: Section 11. The ethics of resuscitation and end-of-life decisions. - PubMed - NCBI [Internet]. [cited 2019 Aug 10]. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/?term&q;European+Resuscitation+Council+Guidelines+for+Resuscitation+2015+Section+11.+The+ethics+of+resuscitation+and+end-of-life+decisions>
 14. Overview of managing common non-pain symptoms in palliative care - UpToDate [Internet]. [cited 2019 Aug 10]. Available from: https://www.uptodate.com/contents/overview-of-managing-common-non-pain-symptoms-in-palliative-care?search&search=Overview%20of%20managing%20common%20non-pain%20symptoms%20in%20palliative%20care&source&search_result&selectedTitle&1~150&usage_type&default&display_rank&1

מרכיבי הציון הסופי :

השתתפות פעילה / עבודת צוות 20 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
40 %
נוכחות / השתתפות בסיור 40 %

מידע נוסף / הערות: